

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 9CoP/23/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2213218814
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 01. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Behranová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2016:2213218814.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Behranovej a členiek senátu JUDr. Evy Barcajovej a Mgr. Renáty Gavalcovej v právnej veci navrhovateľky: Mgr. A. M., rod. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom N. T. XXX/XX, XXX XX M. F., zastúpená JUDr. Ernestom Csongom, advokátom so sídlom Jesenského 5026/13A, 929 01 Dunajská Streda, proti odporcovi: Ing. F. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom K. W. B. XX, XXX XX K. W. B., o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom: F. M., nar. XX.XX.XXXX a M. M., nar. XX.XX.XXXX, obe deti zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Dunajskej Strede, o odvolaní odporcu proti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda č.k. 7P/99/2013-335 zo dňa 07. júla 2015 takto

r o z h o d o l :

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e .**

Žiaden z účastníkov n e m á p r á v o n a náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa rozviedol manželstvo účastníkov. Deti účastníkov - maloletého F. M. nar. XX.XX.XXXX a maloletú M. M., nar. XX.XX.XXXX na čas po rozvode manželstva rodičov zveril do osobnej starostlivosti matky s tým, že otcovi uložil povinnosť platiť výživné na mal. F. v sume 100 eur a na mal. M. v sume 80 eur, vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca vopred k rukám matky. Rozhodol, že maloleté deti budú zastupovať a spravovať ich majetok obidvaja rodičia. O úprave styku otca s maloletými deťmi rozhodol tak, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletým F. a s maloletou M. nasledovne:

- v každom párnom týždni v roku od piatka od 16.30 hod. do nedele do 18.00 hod. okrem jarných prázdnin, veľkonočných sviatkov, letných prázdnin a vianočných sviatkov,
- v každom nepárnom týždni v roku v stredu od 15.00 hod. do 18.00 hod. okrem jarných prázdnin, veľkonočných sviatkov, letných prázdnin a vianočných sviatkov,
- v každom nepárnom roku počas jarných prázdnin od pondelka od 09.00 hod. do nedele do 18.00 hod.,
- v každom párnom roku počas veľkonočných sviatkov od štvrtka pred veľkonočným piatkom od 16.30 hod. Do veľkonočnej soboty do 18.00 hod.,
- v každom nepárnom roku počas veľkonočných sviatkov od veľkonočnej soboty od 18.00 hod. do veľkonočného pondelka do 18.00 hod.,
- v každom párnom roku počas letných prázdnin od 01.07. od 09.00 hod. do 15.07. do 18.00 hod., a od 01.08. od 09.00 hod. do 15.08. do 18.00 hod.,
- v každom nepárnom roku počas letných prázdnin od 16.07. od 09.00 hod. do 31.07. do 18.00 hod. a od 16.08. od 09.00 hod. do 31.08. do 18.00 hod.,
- v každom párnom roku počas vianočných sviatkov od 24.12. od 09.00 hod. do 25.12. do 14.00 hod.,

- v každom nepárnom roku počas vianočných sviatkov od 25.12. od 14.00 hod. do 26.12. do 18.00 hod. a od 31.12. od 09.00 hod. do 01.01. nasledujúceho roka do 18.00 hod s tým, že otec v stanovenom čase maloleté deti prevezme v mieste ich trvalého bydliska a v stanovenom čase ich odovzdá matke v mieste ich trvalého bydliska a matka v stanovenom čase maloleté deti pripraví na styk a odovzdá ich otcovi v mieste ich trvalého bydliska a v stanovenom čase ich prevezme od otca. Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie súd prvého stupňa vecne odôvodnil zistením, že medzi účastníkmi nastalo narušenie manželských vzťahov, pričom počas konania došlo k prehĺbeniu tohto narušenia do tej miery, že v marci 2014 účastníci prerušili manželské spolužitie. Odporca sa odsťahoval do K. W. B. do novopostaveného rodinného domu, kam ho navrhovateľka s deťmi nenasledovala. Od marca 2014 nežijú v spoločnej domácnosti a ani na krátky čas manželské spolužitie neobnovili. Tento stav trvá, pričom navrhovateľka radikálne odmieta spolužitie s odporcom ako aj presťahovanie do K. W. B.. Nezhody medzi nimi sa od podania návrhu výrazne stupňovali a účastníci nedokázali komunikovať bezkonfliktne ani ohľadne maloletých detí. Súd prvého stupňa konštatoval, že ani počas pojednávania sa účastníci nevyhýbali vzájomnému obviňovaniu a útokom. Vzhľadom na vážne a dlhodobé narušené vzťahy medzi účastníkmi súd prvého stupňa nevidel reálnu nádej na usporiadané spolužitie účastníkov v budúcnosti, preto ich manželstvo rozviedol. Príčinou rozvratu manželstva sú podľa súdu prvého stupňa rozdielne povahové vlastnosti účastníkov, ich rozdielne životné hodnoty ako aj neschopnosť ani jedného z manželov prispôbiť sa potrebám a požiadavkám druhého manžela. Zo znaleckého dokazovania nariadeného znalcom z odboru psychológia, odvetvie poradenská psychológia súd prvého stupňa zistil, že obidve maloleté deti majú dobrý vzťah k obom rodičom, obe však mierne preferujú matku. Obaja rodičia majú tiež dobrý vzťah k svojim deťom, vzťah detí k rodičom nie je ovplyvňovaný tretími osobami. Obaja rodičia sú spôsobilí na výchovu a starostlivosť maloletých detí. Striedavá starostlivosť by pre maloleté deti znamenalo vážne narušenie ich týždenného rytmu života. U otca deti nemajú také skúsenosti s okolím ako v mieste bydliska matky kde doteraz vyrastali. Vzťah medzi rodičmi je natoľko narušený, že komunikácia medzi nimi je sťažená. Z hľadiska výchovy a vývinu maloletých detí by nebolo vhodné určenie odlišného režimu výchovy a starostlivosti. Znalec, vypočutý na pojednávaní, jednoznačne tvrdil, že nedoporučuje striedavú osobnú starostlivosť ani po rozvoze manželstva. Súd prvého stupňa tak dospel k záveru, že striedavá starostlivosť rodičov o maloleté deti neprichádza do úvahy najmä z dôvodu, že rodičia bývajú v inom meste a medzi rodičmi je narušená komunikácia až natoľko že by momentálne striedavú starostlivosť aj z tohto dôvodu nezvládli. Fungujúca komunikácia medzi rodičmi je pritom jedným zo základných predpokladov rozhodnutia o striedavej starostlivosti. Maloleté deti preto zveril do osobnej starostlivosti navrhovateľky. Príjmy rodičov boli preukázané jednak majetkovým priznaním otca zo zárobkovej činnosti a jednak potvrdením o príjme navrhovateľky a daňovým priznaním z príjmu nájmu bytu. Navrhovateľka je zamestnaná na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v Dunajskej Strede ako samostatný odborný referent s čistým mesačným príjmom vo výške 494,09 eura. Ďalší príjem má z prenájmu bytu vo výške 240 eura a poberá rodinné prídavky na dve deti. Odporca podniká v oblasti výpočtovej techniky. Uviedol, že jeho firma P. B. vykázala v ostatnom roku ako aj v tomto roku stratu. Podľa daňového priznania v roku 2014 bolo podnikanie stratové -5.663 eura. Súčasne však tvrdil, že v prípade zverenia detí do jeho osobnej starostlivosti súhlasí s minimálnym výživným zo strany matky. Súd prvého stupňa konštatoval, že ak by odporca bol stratový v takej miere ako to prezentoval na pojednávaní nemohol by finančne zabezpečiť výchovu dvoch maloletých detí s minimálnym výživným zo strany matky (ako žiadal v súvislosti s návrhom na zverenie detí do jeho osobnej starostlivosti). Výživné na maloletého F. vo výške 100 eur a na maloletú M. vo výške 80 eur určil ako nevyhnutnú pre zdravú, všestrannú výchovu maloletých detí. Ohľadne úpravy styku súd prvého stupňa vyhovel návrhu odporcu, keď mal zato, že takáto úprava styku sleduje záujmy maloletých detí ktoré majú láskavý vzťah k obom rodičom a je postačujúce aby aj rodič, ktorému neboli deti zverené do osobnej starostlivosti mal dostatok času a priestoru venovať sa svojim deťom a tak utužovať citové väzby. Právne svoje rozhodnutie súd prvého stupňa odôvodnil ustanoveniami § 22, § 23 ods. 1, 2, 3, § 24 ods. 1, 2, 3, 4, 5, § 62 ods. 1, 2, 4, 5, § 78 ods 1, § 28 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (v ďalšom texte „Zákon o rodine“.). O trovách konania rozhodol podľa ustanovenia § 144 Občianskeho súdneho poriadku v znení noviel (v ďalšom texte „O.s.p.“).

Rozsudok súdu prvého stupňa v celom rozsahu napadol v zákonom stanovenej lehote odvolaním odporca. Svoje odvolanie odôvodnil tým, že súd prvého stupňa nevykonal navrhnuté dôkazy, tým že prijal neúplné vyjadrenie kolízneho opatrovníka a vyhol sa vypočutiu názoru maloletých detí, čím boli porušené záväzky Slovenskej republiky vyplývajúce z dohovoru o právach dieťaťa a teda priamo aj práva maloletých. Vyjadrenie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Dunajskej Strede zo dňa 05.06.2015, v ktorom sa odvoláva na znalecký posudok, nemôže považovať za správny, pretože okruh

otázok pre súdneho znalca neobsahoval otázky smerujúce ku vzťahu detí k bydlisku otca ako aj otázky skúmajúce názory dieťaťa vo veci preferencií osobnej starostlivosti ktoréhokoľvek rodiča. Na základe názorov a opisu udalostí, ktoré maloleté deti vyjadrujú v osobnom kontakte a to nie len s odporcom ako otcom ale aj s ďalšími blízkymi osobami a ktoré sú v rozpore so zisteniami kolízneho opatrovníka, je na mieste podozrenie, že uvedené vyjadrenie je v značnej miere ovplyvnené skutočnosťou, že navrhovateľka ako aj jej matka sú pracovníkmi Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Dunajskej Strede. Súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam napr.: spoločnú domácnosť opustila navrhovateľka, čím prišlo aj ku zmene prostredia detí t.j. odvolávanie sa na zachovanie prostredia, na ktoré sú deti zvyknuté neobstojí, usporiadanie vzájomných vzťahov znemožňovala svojim konaním navrhovateľka, a to odmietaním akejkoľvek odbornej pomoci, ako aj neustálym popieraním potrieb detí a práv odporcu. Z vykonaných dôkazov a vyjadrení vyplýva, že deti majú silne vybudované citové väzby a vzťahy k oboj rodičom. Kolízny opatrovník vo svojich zistenia týkajúcich sa výchovných podmienok tiež konštatoval, že u oboch rodičov sú vytvorené vhodné podmienky pre výchovu a starostlivosť o maloletých. Rovnocennosť oboch rodičov z pohľadu citových väzieb maloletých na rodičov konštatoval aj súdny znalec. Pri posudzovaní konania jednotlivých rodičov je však možné konštatovať, že matka maloletých už podaním návrhu na rozvod manželstva, odmietaním akejkoľvek odbornej pomoci vedúcej k možnosti zachovania zohľadňovala práva a potreby maloletých, konala v rozpore so záujmami maloletých detí. Navrhovateľka odmietala rešpektovať rozhodnutia súdu (obmedzovanie kontaktu detí s otcom aj v čase určenom príslušným predbežným opatrením a rozsudkom). Okrem toho navrhovateľka počas trvania konania porušovala ďalšie práva otca napr. právo spolupodieľať sa na rozhodnutiach o zdravotnej starostlivosti o deti, predškolskej príprave a podobne. Navrhovateľka podaním návrhu na rozvod nehľadala ochranu pre deti, resp. pre seba, ale rozvracala existujúce funkčné manželstvo. Súd prvého stupňa nezohľadňoval ďalšie podmienky pre výchovu o starostlivosť na strane otca ako napr.: otec maloletých pracuje samostatne z domu, svoj pracovný program si určuje sám a vie sa plne prispôbiť potrebám detí, môže teda maloletým zabezpečiť celodennú osobnú starostlivosť. V tesnom susedstve bydliska otca, žije jeho matka (stará mama maloletých) ako aj brat s rodinou s deťmi, ktorí majú k maloletým vytvorené silné citové väzby, je tak zaručená starostlivosť o deti aj v prípade ochorenia otca resp. iných nepredvídaných okolností. V čase podania návrhu na rozvod manželstva neexistovali žiadne relevantné dôvody pre rozvod manželstva, odporca preto nesúhlasí s rozhodnutím o rozvode manželstva. Navrhol návrh na rozvod manželstva zamietnuť, resp. v prípade ak sa odvolací súd stotožňuje s dôvodmi, pre ktoré prvostupňový súd rozhodol o rozvode manželstva, navrhol zveriť maloleté deti do osobnej starostlivosti otca. V otázke stretávania sa maloletých s matkou navrhol určiť čo najširší časový rámec pre stretávanie sa matky s maloletými, ktorý by zabezpečoval rovnocenný a rovnoprávny kontakt maloletých detí s matkou. V otázke výživného navrhol nariadiť výživné vo výške, ktorá by zohľadňovala aj náklady matky súvisiace s potrebou zabezpečenia rovnocenného kontaktu s maloletými deťmi a uplatňovanie jej rodičovských práv, za prijateľné považuje aj výživné vo výške zákonného minima.

Navrhovateľka vo svojom vyjadrení k odvolaniu odporcu poukázala na to, že súd prvého stupňa dôsledne až prehnane reagoval na všetky vykonštruované námietky odporcu. Aj preto rozvod, kde bolo zrejmé, že ako manželia nedokážu spolu žiť pre odlišnosť pováh a názorov, trval dva roky. Uviedla, že spolu dokázali existovať len dovtedy, kým sa odporcovi podriaďovala a „obdivovala“ jeho schopnosti. Keď jeho manipulatívne a narcistické správanie a presvedčenie, že on jediný vie všetko najlepšie, prerástlo jej mieru tolerancie, položila si otázku, či dokáže takto ďalej žiť a našla jednoznačnú odpoveď, že nie. Dlhobola nespokojná, presvedčovala však samu seba, že kvôli deťom musí vydržať. V septembri 2013 podala návrh na rozvod. Od marca 2014 bývajú zvlášť. Vyjadrenie kolízneho opatrovníka, ktorý mal viackrát možnosť vidieť deti v jej sprievode a navrhnuté vyšetrenie súdneho znalca, aby sa predišlo napádaniu otca z neobjektívnosti, nebolo neúplné. Deti boli vypočuté aj psychologičkou referátu poradensko-psychologických služieb v Dunajskej Strede a aj účastníci absolvovali návštevu u skúseného odborníka na referáte poradensko-psychologických služieb pre Bratislavu IV, ktorý konštatoval, že problém medzi nimi sa nedá riešiť poradensky. Súd prvého stupňa nedospel k nesprávnym záverom ani čo sa týka zmeny prostredia. Navrhovateľka uviedla, že bývali v novopostavenom dome vo M. F., odporca sa však rozhodol, že bude „rekonštruovať“ ich hospodárstvo tak, že postaví dom vedľa svojej matky v K. W. B.. Napriek tomu, že nevedeli splácať tri pôžičky na dom a aj garsónku odporcu, prinútil navrhovateľku, aby si zobrali ďalšiu pôžičku a tak zaťažila svoj jednoizbový byt, ktorý získala tri roky pred svadbou, a pôžičku spláca po cca 105 eur mesačne. S deťmi sa odsťahovala pol roka po podaní návrhu na rozvod preto, lebo sa chcela slušne rozviesť a syn (neskôr aj dcéra) navštevoval materskú školu v F. B., blízko pracoviska navrhovateľky. Nikdy nepopierala potreby detí, práve preto aby s ním mali dobrý vzťah, rozprávala o ňom pozitívne. Nie je pravda, že odmietala odbornú pomoc, ale žiadny psychológ ani psychiater nedokáže

zmeniť povahu človeka a neurobí z mizantropa altruistu. Nedá sa žiť dlhodobo v strese s človekom, ktorý neustále každým manipuluje, prekrúca skutočnosť a podáva ju ako pravdu, lebo on tomu aj verí a vie vždy všetko najlepšie. To, že syn navštevoval psychológa nebolo preto, že by mu navrhovateľka spôsobila traumu, ale aby sa zabránilo jeho traumatizácii z rozvodu a vedel ho spracovať bez veľkej ujmy na psychike. Odporca maloletého syna neustále manipuloval, že keď presvedčí navrhovateľku a pôjdu bývať do K., kúpi mu veľký televízor a nainštaluje hry, ktoré sa už nedajú kúpiť ani stiahnuť z internetu, lebo to vie len on... Odporca sa nedokázal vyrovnáť s rozvodom a deťom to vysvetľoval tak, že navrhovateľka je zlá matka, lebo nechce, aby mali otca... Prítom navrhovateľka im vysvetľovala, že sa rozchádzajú len oni dvaja ale obaja deti veľmi ľúbia a vždy tu budú pre nich. Správanie detí po návšteve u otca nadobúdalo neurotické črty. Preto bolo nevyhnutné predbežné opatrenie. Maloletá dcéra sa aj neskôr vyjadrila, že keď tam má spať aj inokedy, musí ísť navrhovateľka s ňou. Nie je pravda, že by neboli relevantné dôvody na rozvod manželstva. Naopak, bol nevyhnutný, pretože manželstvo nebolo funkčné už dlhšiu dobu a keby v ňom zotrvala dlhšie, určite ochorie. Uviedla, že nevie, ako by sa odporca postaral o deti, keď 16 hodín denne sedí za počítačom. Keď boli deti malé, venoval sa im veľmi málo, pretože to nevedel, čo vtedy priznala aj svokra. Odporca teraz získava syna hlavne cez počítačové hry, ktoré však navrhovateľka obmedzuje, lebo syn nosí okuliare a nechce, aby si kazil zrak. O dcéru sa počas návštev stará hlavne svokra.

Kolízny opatrovník s poukazom na vykonané dokazovanie navrhol rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne v celom rozsahu potvrdiť.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.) po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 204 ods. 1 O.s.p.), oprávnenou osobou - účastníkom konania (§ 201 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému bol tento opravný prostriedok prípustný (§ 201 a 202 O.s.p.), preskúmal vec podľa ustanovenia § 212 ods. 1, 2 O.s.p., pričom v časti úpravy pomerov k maloletým deťom na čas po rozvode manželstva rodičov nebol viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania, prejednal bez nariadenia pojednávania podľa ustanovenia § 214 ods. 2 O.s.p., a dospel k záveru, že odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa je v celom rozsahu potrebné potvrdiť ako vecne správny. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie vydal pomerom hlasov 3:0, t.j. jednohlasne (§ 3 ods. 9 posledná veta zák. č. 757/2004 Z. z.). Predmetom konania pred súdom prvého stupňa bol rozvod manželstva účastníkov o úprava pomerov rodičov k maloletým deťom F., nar. XX.XX.XXXX a M. nar. XX.XX.XXXX na čas po rozvode manželstva rodičov.

Predmetom tohto odvolacieho konania bolo preskúmanie správnosti rozhodnutia a postupu súdu prvého stupňa, ktorý rozviedol manželstvo účastníkov, maloleté deti zveril na čas po rozvode manželstva rodičov do osobnej starostlivosti matky, otcovi uložil platiť výživné v sume 100,- eur na mal. F. a 80 eur na mal. M.. Súčasne upravil styk otca s maloletými deťmi.

Podľa § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

V preskúmvanej veci sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, pričom konštatuje správnosť dôvodov rozhodnutia súdu prvého stupňa. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia a z dôvodu vysporiadania sa s odvolacími námietkami odporcu odvolací súd poukazuje na nasledovné skutočnosti:

Odporca vo svojom odvolaní namietal, že súd prvého stupňa nevykonal navrhnuté dôkazy tým že prijal neúplné vyjadrenie kolízneho opatrovníka a vyhol sa vypočutiu názoru maloletých detí, čím boli porušené záväzky Slovenskej republiky vyplývajúce z Dohovoru o právach dieťaťa. Ďalej namietal, že neobstojí odvolávanie sa na zachovanie prostredia, na ktoré sú deti zvyknuté, pretože to bola navrhovateľka, ktorá opustila spoločnú domácnosť, čím prišlo k zmene prostredia detí. Namietal tiež, že v čase podania návrhu neexistovali žiadne relevantné dôvody pre rozvod manželstva. Súd prvého stupňa nezohľadnil, že otec maloletých pracuje z domu a vie sa plne prispôsobiť potrebám detí, navyiac v tesnom susedstve žije stará matka maloletých a brat odporcu s rodinou, ktorí vedia v prípade potreby so starostlivosťou pomôcť.

Odvolací súd sa predovšetkým vysporiadal s námietkou smerujúcou k neexistencii relevantných dôvodov na rozvod manželstva, pričom súd uvádza nasledovné:

Dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; prítom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci (§ 132 O.s.p.).

Súd rozhodne na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov, ako aj na základe skutočností, ktoré neboli medzi účastníkmi sporné, ak o nich alebo o ich pravdivosti nemá dôvodné a závažné pochybnosti (§ 153 ods. 1 O.s.p.).

Pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia (§ 154 O.s.p.).

Citované ustanovenie § 153 ods. 1 O.s.p. ukladá súdu povinnosť rozhodovať na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov. Keďže skutkový stav sa môže v priebehu konania meniť, bolo nevyhnutné určiť tiež okamih, ktorý sa stane rozhodujúcim pre zistenie skutkového stavu. Tento okamih určuje citované ustanovenie § 154 O.s.p. V zmysle tohto ustanovenia je pre posúdenie zisteného skutkového stavu ako základu rozhodnutia rozhodujúci okamih vyhlásenia rozhodnutia. Znamená to okrem iného, že súd pri zisťovaní skutkového stavu berie pri dokazovaní do úvahy nielen skutočnosti, ktoré tu boli pred začatím konania a v čase začatia konania, ale prihliada tiež ku všetkému, čo nastalo za konania až do vyhlásenia rozsudku, teda vychádza zo stavu, ktorý tu je v čase vyhlásenia rozsudku. Stav v čase vyhlásenia rozsudku je rozhodujúci aj pre právne posúdenie vecí, ale len vo veciach, v ktorých rozsudkom dochádza k vzniku, zmene alebo zániku právneho vzťahu medzi účastníkmi, t. j. tam, kde rozsudok má konštitutívne účinky (ako je tomu v preskúmanom prípade). Zásada, že pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase vyhlásenia rozsudku, sa plne uplatní vtedy, ak zistené skutočnosti alebo skutočnosti, ktoré vyšli za konania najavo a ku ktorým je súd povinný prihliadať v zmysle citovaného ustanovenia § 132 O.s.p., majú v čase vyhlásenia rozsudku význam pre hmotnoprávne posúdenie vecí (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu SR 6 Cdo 204/2010 zo dňa 23. marca 2011).

S poukazom na uvedené odvolací súd skúmal, či ku dňu vyhlásenia napadnutého rozsudku boli splnené podmienky pre zrušenie manželstva rozvodom.

K zrušeniu manželstva rozvodom možno pristúpiť len v odôvodnených prípadoch (§ 22 Zákona o rodine).

Súd môže manželstvo na návrh niektorého z manželov rozviesť, ak sú vzťahy medzi manželmi tak vážne narušené a trvalo rozvrátené, že manželstvo nemôže plniť svoj účel a od manželov nemožno očakávať obnovenie manželského spolužitia (§ 23 Zákona o rodine ods. 1). Súd zisťuje príčiny, ktoré viedli k vážnemu rozvratu vzťahov medzi manželmi, a pri rozhodovaní o rozvode na ne prihliada. Súd pri rozhodovaní o rozvode vždy prihliadne na záujem maloletých detí (ods. 2). Súd pri posudzovaní miery rozvratu vzťahov medzi manželmi prihliada na porušenie povinností manželov podľa § 18 a 19 (ods. 3).

Z citovaných zákonných ustanovení je zrejmé, že k zrušeniu manželstva rozvodom možno pristúpiť len v takom prípade, resp. odôvodneným je len taký prípad, ak sú vzťahy medzi manželmi tak vážne narušené a trvalo rozvrátené, že manželstvo nemôže plniť svoj účel a od manželov nemožno očakávať obnovenie manželského spolužitia. Súd pritom musí mať za preukázané či manželstvo plní alebo môže plniť svoj účel resp. či sa jedná o manželstvo rozvrátené. Pri skúmaní, či sa jedná o rozvrátené manželstvo treba skúmať plnenie jeho základných funkcií - funkcie biologickej, výchovnej, funkcie vzájomnej pomoci a hospodárskej funkcie, teda či manželstvo účastníkov vytvára prostredie vhodné na uspokojovanie ich citových a sexuálnych potrieb, či účastníci žijú spolu intímne, či spolu ako manželia, ako rodina trávia voľný čas, či si poskytujú všestrannú vzájomnú pomoc a či sa spoločne starajú o uspokojovanie potrieb rodiny založenej manželstvom, či hospodária samostatne alebo spoločne. Odvolací súd po oboznámení sa s obsahom spisu, najmä z výsledkov dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa výsluchmi účastníkov, znaleckým dokazovaním a správou Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava zo dňa 29.06.2015 dospel k záveru, že manželstvo účastníkov si svoje funkcie tak, ako boli vyššie opísané, neplní - účastníci nežijú v spoločnej domácnosti od marca 2014, nehospodária spolu, nežijú spolu intímne, netravia spolu voľný čas, neposkytujú si vzájomnú pomoc, nevyhľadávajú sa vzájomne a ani krátkodobo nedošlo k obnoveniu manželského spolužitia. Podľa odvolacieho súdu je tak nespochybniteľné, že sa jedná o intenzívny rozvrat vzťahov medzi účastníkmi ako manželmi, nakoľko sa týka samotnej podstaty manželského spolužitia. Navrhovateľka počas celého konania prezentovala svoj nezáujem o spolužitie s odporcom, nie je teda možné konštatovať, že je tu predpoklad obnovenia manželského spolužitia. Dôsledkom tohto stavu je len formálny, nefunkčný manželský zväzok. Je tiež zrejmé, že sa nejedná o prechodnú krízu, ktorú by bolo možné prekonať a manželstvo obnoviť, ale o stav trvalý. Uvedené skutočnosti z dokazovania vykonaného pred súdom prvého stupňa jednoznačne vyplynuli. Odvolací súd sa stotožňuje aj s príčinami, ktoré súd prvého stupňa ustálil ako tie, ktoré viedli k vážnemu rozvratu vzťahov medzi manželmi.

K ďalším námietkam otca smerujúcim k spôsobu zisťovania názoru maloletých detí a k rozhodnutiu o úprave pomerov rodičov k maloletým deťom na čas po rozvode odvolací súd uvádza nasledovné:

Ak je účastníkom konania maloleté dieťa, ktoré je schopné s ohľadom na vek a rozumovú vyspelosť vyjadriť samostatne svoj názor, súd na jeho názor prihliadne. Názor maloletého dieťaťa súd zisťuje prostredníctvom jeho zástupcu alebo príslušného orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, alebo výsluchom maloletého dieťaťa aj bez prítomnosti rodičov alebo iných osôb zodpovedných za výchovu maloletého dieťaťa (§ 100 ods. 3 O.s.p.).

V rozhodnutí, ktorým sa rozvádza manželstvo rodičov maloletého dieťaťa, súd upraví výkon ich rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu na čas po rozvode, najmä určí, komu maloleté dieťa zverí do osobnej starostlivosti, kto ho bude zastupovať a spravovať jeho majetok. Súčasne určí, ako má rodič, ktorému nebolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, prispievať na jeho výživu, alebo schváli dohodu rodičov o výške výživného (§ 24 ods. 1 Zákona o rodine).

Ak sú obidvaja rodičia spôsobilí dieťa vychovávať a ak majú o osobnú starostlivosť o dieťa obidvaja rodičia záujem, tak súd môže zveriť dieťa do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, ak je to v záujme dieťaťa a ak budú takto lepšie zaistené potreby dieťaťa. Ak so striedavou osobnou starostlivosťou súhlasí aspoň jeden z rodičov dieťaťa, tak súd musí skúmať, či bude striedavá osobná starostlivosť v záujme dieťaťa (§ 24 ods. 2 Zákona o rodine).

Súd pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností alebo pri schvaľovaní dohody rodičov rešpektuje právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom a vždy prihliadne na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby, vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia a ku schopnosti rodiča dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o dieťa s druhým rodičom. Súd dbá, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a aby bolo rešpektované právo dieťaťa na udržiavanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvomi rodičmi (§ 24 ods. 4 Zákona o rodine).

Súd pri rozhodovaní o zverení maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti jedného z rodičov dbá na právo toho rodiča, ktorému nebude maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, na pravidelné informovanie sa o maloleťom dieťati. Rodič, ktorému nebolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, môže sa práva na pravidelné informovanie sa o maloleťom dieťati domáhať na súde (§ 24 ods. 5 Zákona o rodine).

Prejavenie názoru účastníka na prejednávajúcu vec je jedným zo základných práv účastníka konania. Spôsob, akým tento názor súd zisťuje sa však neuskutočňuje výlučne výsluchom účastníka. Aj pri osobe plne procesne spôsobilej, jej názor na prejednávajúcu vec zisťuje aj prostredníctvom jej zástupcu, resp. z písomného podania. U osôb maloletých citovaná právna úprava rieši základný procesný rámec na tento úkon súdu. Postup súdu pritom závisí od veku a rozumovej vyspelosti maloletého samostatne vyjadriť svoj názor, od povahy veci, ktorá je predmetom konania ako aj ďalších okolností, ako napr. prostredia, v ktorom dieťa vyrastá. Pri zisťovaní názoru dieťaťa súd koná v súčinnosti s orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ktorý je povinný poskytnúť dieťaťu potrebnú pomoc na uľahčenie priebehu zisťovania jeho názoru na vec, a to v prostredí vhodnom alebo vytvorenom na tento účel (§ 21 zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kurately). Takým prostredím je napr. miesto, kde sa nachádza referát poradensko-psychologických služieb úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý vykonáva funkciu kolízneho opatrovníka (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu SR (Rc) 2 Cdo 269/2008 zo dňa 25.11.2008). Podľa článku 12 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa (oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí o pristúpení k Dohovoru pod č. 104/1991 Zb., ďalej len „Dohovor“) štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru zabezpečujú dieťaťu, ktoré je schopné formulovať svoje vlastné názory, právo tieto názory slobodne vyjadrovať vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho dotýkajú, pričom sa názoru dieťaťa musí venovať patričná pozornosť zodpovedajúca jeho veku a úrovni. Podľa ods. 2 článku za tým účelom sa dieťaťu poskytuje najmä možnosť, aby sa vypočulo v každom súdnom alebo správnom konaní, ktoré sa ho dotýka, a to buď priamo alebo prostredníctvom zástupcu alebo príslušného orgánu, pričom spôsob vypočutia musí byť v súlade s procedurálnymi pravidlami vnútroštátneho zákonodarstva. Výkon záväzkov plynúcich z Dohovoru procesným spôsobom upravuje ustanovenie § 100 ods. 3 O.s.p., podľa ktorého ak je účastníkom konania maloleté dieťa, ktoré je schopné s ohľadom na vek a rozumovú vyspelosť samostatne vyjadriť svoj názor, súd na jeho názor prihliadne. Odvolateľ namieta, že súd prvého stupňa prijal neúplné vyjadrenie kolízneho opatrovníka a vyhol sa vypočutiu názoru maloletých detí. Neuviedol však, v čom malo byť spomenuté vyjadrenie neúplné a k čomu mali vyjadriť svoj názor maloleté deti. Odvolací súd konštatuje, že v čase rozhodovania súdom prvého stupňa bol mal. F. vo veku šesť rokov a mal. M. vo veku štyri roky. Z obsahu preskúmaného spisu vyplýva, že súd prvého stupňa zisťoval názory maloletých primeranou formou (prostredníctvom kolízneho opatrovníka, psychológa a znaleckým dokazovaním) a pri svojom rozhodovaní týmto názorom venoval patričnú pozornosť. Pokiaľ mal odvolateľ na mysli, že súd prvého stupňa priamo na pojednávaní nevypočul maloleté deti, tak tu odvolací súd poukazuje na vek detí (šesť a

štyri roky). Výsluch maloletých priamo na pojednávaní pred súdom teda nie je vhodný a potrebný jednak s ohľadom na nízky vek detí, jednak s ohľadom na ich hlboké citové väzby k obidvom rodičom. Rozhodujúc o úprave výkonu rodičovských práv a povinností účastníkov k maloletým deťom na čas po rozvoде, súd prvého stupňa postupoval v súlade s citovanými ustanoveniami § 24 Zákona o rodine, pričom zohľadnil najmä závery znaleckého dokazovania, v zmysle ktorého „obe deti mierne preferujú matku, s ktorou sú od narodenia v bezprostrednom styku a ktorá sa o nich aj pravidelne stará, zabezpečuje veci a podmienky aby sa cítili v pohode. Sú to podmienky, ktoré z psychologického aspektu majú byť prítomné pre nerušený vývoj maloletých. Otec odišiel do nového prostredia, s ktorým deti nemajú také skúsenosti ako s okolím kde sa trvale zdržiavajú. Zavedenie striedavej výchovy pre maloleté by znamenalo vážne narušenie ich týždenného rytmu života“. Súd prvého stupňa sa teda zaoberal aj možnosťou striedavej výchovy maloletých a dospel k záveru, že táto nie je vhodná. Odvolací súd sa s týmto záverom stotožňuje najmä s poukazom na komunikačnú bariéru medzi rodičmi maloletých detí. Podľa ustálenej súdnej praxe je pritom jedným z kritérií nariadenia striedavej starostlivosti je dobrá, fungujúca komunikácia medzi rodičmi a ich spolupráca. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje aj na nález Ústavného súdu ČR z 27. januára 2005, sp. zn. I. ÚS 48/04, v zmysle ktorého „Zverenie dieťaťa do striedavej výchovy rodičov nesmie byť ústupkom ich vzájomnej rivalite, ale vyjadrením kvalitného a pozitívneho vzťahu rodičov k dieťaťu; to predpokladá toleranciu, vyspelosť a dobrú vôľu všetkých zúčastnených. Rozhodnutie o striedavej výchove maloletého dieťaťa by malo vychádzať z ich spoločnej vôle a dohody, schopnosti spolu komunikovať a spolupracovať a nezapájať dieťa do svojich vzájomných problémov.“ V preskúmvanej veci nie je možné konštatovať toleranciu, a dobrú vôľu rodičov. Vzťah medzi nimi je naplnený konfliktami a nespôluprácou. V tomto čase však podmienky pre striedavú starostlivosť s poukazom na znalecké dokazovanie aj s poukazom na konfliktnú komunikáciu medzi rodičmi, nie sú dané. Odvolacie námietky otca tak odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodné. Odvolací súd konštatuje, že súd prvého stupňa vo veci dostatočne zistil skutkový stav, výsledky vykonaného dokazovania vyhodnotil správne a vec posúdil správne aj po právnej stránke. Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa ustanovenia § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správny potvrdil. O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 144 O.s.p. v spojení s ustanovením § 224 ods. 1 O.s.p..

Poučenie:

Tento rozsudok nemožno napadnúť odvolaním.